

Politechnika Białostocka

Wydział Elektryczny

Katedra Telekomunikacji i Aparatury Elektronicznej

Instrukcja do zajęć laboratoryjnych z przedmiotu:

Przetwarzanie Sygnałów

Kod: TS1C400027

Temat ćwiczenia:

**Synteza i analiza cyfrowych filtrów NOI
typu Butterwortha i Czebyszewa**

Opracował: dr inż. Dariusz Jańczak

Białystok 2018

Temat: Synteza i analiza cyfrowych filtrów NOI typu Butterwortha i Czebyszewa

1. Cel ćwiczenia

Celem ćwiczenia jest poszerzenie wiedzy studentów oraz nabycie przez nich umiejętności z zakresu syntezy i analizy filtrów cyfrowych o nieskończonej odpowiedzi impulsowej (NOI). W ramach zajęć studenci ugruntowują umiejętność sformułowania specyfikacji filtrów cyfrowych oraz nabywają podstawowe umiejętności z zakresu ich syntezy i weryfikacji przy wykorzystaniu narzędzi komputerowego wspomaganie projektowania. Studenci zdobywają umiejętność realizacji sprzętowej filtrów cyfrowych oraz zapoznają się z praktycznymi aspektami ich realizacji. Studenci utrwalają umiejętność wykonania pomiarów ich charakterystyk. Studenci doskonalą umiejętność opracowania dokumentacji dotyczącej realizacji zadania inżynierskiego.

2. Zagadnienie do opracowania przed przystąpieniem do zajęć

2.1 Przed przystąpieniem do zajęć należy opracować (na podstawie materiałów z wykładu "Przetwarzanie Sygnałów 1") następujące zagadnienia teoretyczne:

- opis transmitancyjny filtrów cyfrowych;
- struktury filtrów NOI; postać kanoniczna; struktury kaskadowe i równoległe;
- odpowiedzi czasowe filtrów cyfrowych;
- charakterystyki częstotliwościowe filtrów cyfrowych;
- stabilność układów dyskretnych;
- synteza filtrów cyfrowych; wymagania, etapy procesu projektowego;
- aproksymacje analogowe – filtry prototypy: Butterwortha, Czebyszewa, eliptyczne;
- transformacje układów analogowych na cyfrowe;
- transformacje częstotliwości filtrów cyfrowych – przekształcenia filtrów dolnoprzepustowych.

3. Program ćwiczeń

- 3.1. Dokonać syntezy filtrów NOI o zadanych przez prowadzącego parametrach, korzystając z odpowiednich narzędzi komputerowego wspomaganie projektowania.
- 3.2. Przeprowadzić badanie charakterystyk częstotliwościowych i czasowych (symulacyjnie oraz sprzętowo) indywidualnie zaprojektowanego dolnoprzepustowego filtra Butterwortha.
- 3.3. Przeprowadzić badanie charakterystyk częstotliwościowych i czasowych (symulacyjnie oraz sprzętowo) indywidualnie zaprojektowanego dolnoprzepustowego filtra Czebyszewa.
- 3.4. Przeprowadzić badania porównawcze filtrów z punktu 3.2 i 3.3.
- 3.5. (dodatkowe) Przeprowadzić badania porównawcze filtrów z punktu 3.2 ÷ 3.3. z odpowiednimi filtrami analogowymi (filtr LTC1060)
- 3.6. (dodatkowe) Korzystając z wyników uzyskanych w punkcie 3.2. zaprojektować środkowoprzepustowy filtr Czebyszewa o $f_1=2,5fp$ i $f_2=4fp$ oraz zbadać jego charakterystyki częstotliwościowe i czasowe.

4. Realizacja ćwiczeń

Procedurę projektową oraz badania symulacyjne należy przeprowadzić w środowisku programu Matlab.

Wymagane charakterystyki można uzyskać przy pomocy funkcji:

- `freqz(L,M.,Pf,Fs)` - odpowiedź częstotliwościowa filtra cyfrowego

gdzie L, M - licznik , mianownik transmitancji

Pf - wektor punktów w których liczona jest odpowiedź

Fs - częstotliwość próbkowania w Hz

np.: `freqz([1], [1, -2], 100:10:1000, 5000)`

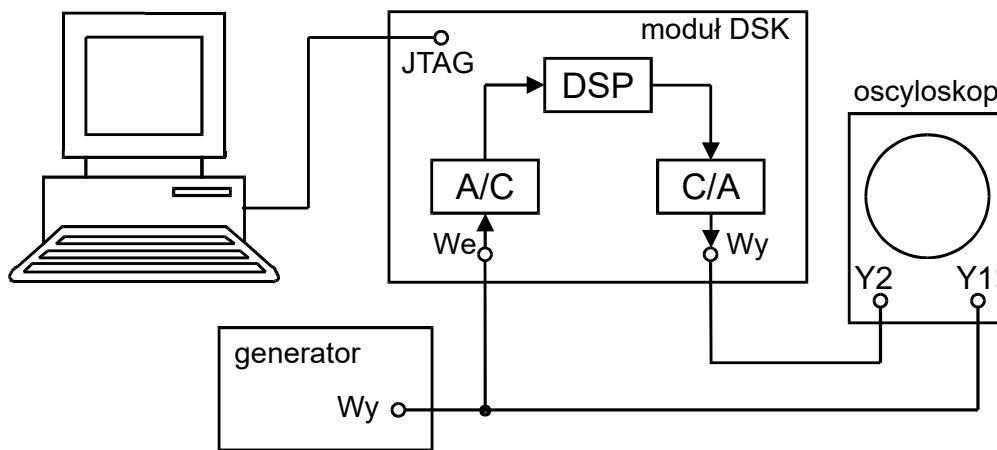
- `dimpulse(L,M,to)` - odpowiedź impulsowa dyskretnego układu liniowego

- `dstep(L,M,to)` - odpowiedź skokowa dyskretnego układu liniowego

- `conv(L1,L2)` - spłot, mnożenie wielomianów

np. `conv([1, -1], [1, -1])`

Badania eksperymentalne należy przeprowadzić w układzie połączonym według schematu przedstawionego na Rys. 1.

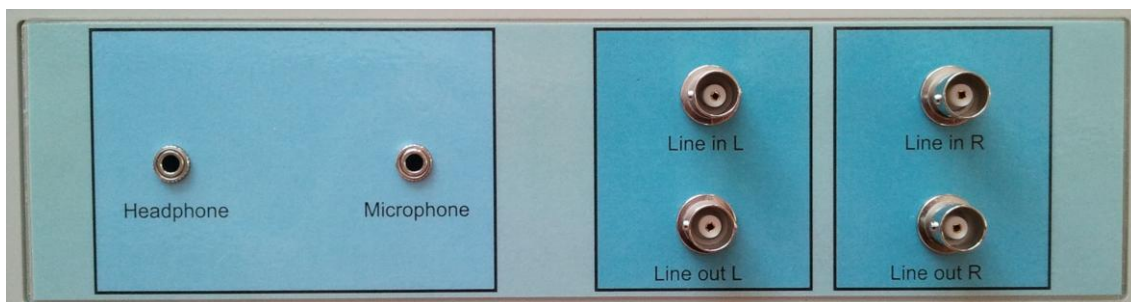

Rys. 1. Schemat połączeń stanowiska laboratoryjnego DSP

Uwaga!

Przed dołączeniem generatora do układu DSP upewnić się, że amplituda sygnału nie przekracza 1V.

W ćwiczeniu należy wykorzystać kanał lewy (patrz Rys. 2.: "Line in L" - wejście, "Line out L" - wyjście).

Rys. 2. Widok płyty czołowej modułu

Filtry cyfrowe realizowane są przy wykorzystaniu procesora DSP, którego oprogramowanie zostało przygotowane jako projekt *PS_lab5* (środowisko uruchomieniowe: Code Composer Studio). Po połączeniu układu pomiarowego, należy wygenerować plik *dane.dat* zawierający współczynniki filtra realizowanego na DSP. Można to zrealizować wykorzystując program *filtr_NOI.m* uruchamiany w środowisku Matlab. Program *filtr_NOI.m* znajduje się w katalogu *D:\DSP_C6x*. Współczynniki filtra wprowadza się przez podanie odpowiednich parametrów podczas wywołania:

$$filtr\_NOI(L, M)$$

gdzie L, M - współczynniki wielomianów licznika i mianownika transmitancji.

W przypadku realizacji filtra w postaci kaskadowego połączenia sekcji niższego rzędu

należy podać współczynniki liczników i mianowników w następujący sposób:

$$\text{filtr\_NOI}(L1, M1, L2, M2, L3, M3)$$

filtr_NOI.m akceptuje od jednej do czterech sekcji dowolnego rzędu.

Częstotliwość próbkowania ustawiona jest na $f_s = 48 \text{ kHz}$.

Przykład:

Realizacja filtra Butterwortha 3 rzędu o częstotliwości granicznej $f_g = 1 \text{ kHz}$ realizowanego z podziałem na 2 sekcje (pierwszego i drugiego rzędu) lub w postaci bezpośredniej (trzeciego rzędu):

1) filtr z podziałem na 2 sekcje:

% współczynniki liczników i mianowników:

$$L1 = [0.015716 \quad 0.015716]$$

$$M1 = [1 \quad -0.87698]$$

$$L2 = [0.015716 \quad 0.031433 \quad 0.015716]$$

$$M2 = [1 \quad -1.8614 \quad 0.87747]$$

% wygenerowanie pliku *dane.dat* z współczynnikami filtra realizowanego na DSP:

filtr_NOI(L1, M1, L2, M2)

2) filtr w postaci bezpośredniej:

% współczynniki licznika i mianownika:

$$L = 1.0e-003 * [0.2470 \quad 0.7410 \quad 0.7410 \quad 0.2470]$$

$$M = [1.0000 \quad -2.7384 \quad 2.5099 \quad -0.7695]$$

% wygenerowanie pliku *dane.dat* z współczynnikami filtra realizowanego na DSP:

filtr_NOI(L, M)

Program *filtr_NOI.m* automatycznie generuje plik konfiguracyjny *dane.dat* i zapisuje go w odpowiednim katalogu projektu DSP.

Kolejnym krokiem jest uruchomienie środowiska Code Composer Studio i otwarcie projektu *PS_lab5* znajdującego się w katalogu *D:\DSP_C6x\PS_lab5*. lub jeśli projekt ten jest widoczny w oknie *Project Explorer* to wystarczy ustawić jego status jako aktywny (*Active*). Projekt należy poddać kompilacji i linkowaniu (*Build / Ctrl+B*), po czym należy załadować program do modułu DSP (*Debug / F11*) (jednocześnie nastąpi

przejsie do trybu uruchamiania *Debug*). Jeśli nie zostały zgłoszone błędy można uruchomić program (polecenie *Resume/Run* lub *F8*). Każdorazowa zmiana parametrów filtrów w pliku *dane.dat* wymaga powtórzenia poleceń: *Build* oraz *Resume/Run*.

Odpowiedzi czasowe filtrów należy zaobserwować na oscyloskopie, po czym można je przenieść do komputera PC i zapisać w pliku korzystając z programu *freecapture* lub *FreeView*.

5. Sprawozdanie powinno zawierać:

- zarys procedury projektowej i opis otrzymanych filtrów cyfrowych,
- charakterystyki amplitudowe i fazowe filtrów uzyskane symulacyjnie oraz eksperymentalnie (wraz z porównaniem),
- odpowiedzi czasowe uzyskane symulacyjnie oraz eksperymentalnie (wraz z porównaniem),
- porównania z filtrami analogowymi;
- uwagi i wnioski nasuwające się w trakcie wykonywania ćwiczenia.

6. Wymagania BHP

W trakcie realizacji programu ćwiczenia należy przestrzegać zasad omówionych we wstępie do ćwiczeń, zawartych w: „Regulaminie porządkowym w laboratorium” oraz w „Instrukcji obsługi urządzeń elektronicznych znajdujących się w laboratorium z uwzględnieniem przepisów BHP”. Regulamin i instrukcja są dostępne w pomieszczeniu laboratoryjnym w widocznym miejscu.

7. Literatura:

1. Lyons R., *Wprowadzenie do cyfrowego przetwarzania sygnałów*, WKŁ, Warszawa, 2010.
2. Zieliński T., *Cyfrowe przetwarzanie sygnałów: od teorii do zastosowań*, WKŁ, Warszawa, 2009.
3. Smith S. W., *Cyfrowe przetwarzanie sygnałów: praktyczny poradnik dla inżynierów i naukowców*, Wydawnictwo BTC, Warszawa, 2007.
4. Stranneby D., *Cyfrowe przetwarzanie sygnałów: metody, algorytmy, zastosowania*, BTC, Warszawa, 2004
5. A.V. Oppenheim, R.W. Shafer, *Cyfrowe Przetwarzanie Sygnałów*, WKŁ, Warszawa, 1979. (wartościowa pozycja, ale dla dociekliwych)